

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sōkratus Scholastiku Kai Ermeiu Sozomenu Ekklesiastikē Istoria

Socrates <Scholasticus>

Mogvntiae, 1677

XXIII. Quomodo Eusebius Nicomediensis & Theognis Nicaenus, resumpta fiducia Nicaenam fidem subvertere conati sunt, structis Athanasio insidiis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14233

καὶ τὴν ἐπιτῆ πίστι ἀποστυγνομένην ἀλαζονείαν ἐκκόπῃεν. ἢ ὅπως ποτὲ ἔχοι, δυσχερῆς μὲν καὶ μακρὰ ἢ δὲ πόδοις. οὐκ ἐνκαίρως ὁ νῦν ἐξετάζει. ἔτε γὰρ δόγμα (α) ἀποστυγνὸν γυμνάζειν ἡμῶν, ἔτε οὖν ἀπὸ ἀποστυγνῶν καὶ κείσεως τῆ θεῶ δυσχερῆς λόγος κινεῖν, ἀλλ' ἰσοείαν γεγονότων ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας παραγμάτων ὡς οἷον τε διηγήσαται ὅπως μὲν οὕτω μικρὸν ἐμπροσθεν τῷ κωνσταντίνῳ χερόνῳ ἢ μανιχαίων παρεφύθη θεοσκεία, εἴρη) ἐπανέλθωμεν ὁ ἐπιτῆ οὖν χερόνῳ τῆς ἀποστυγνῆς ἰσοείας.

A examinet, & arrogantiam quæ fidei adnasci solet, penitus excindat; an ob aliam quamcunque rationem, difficilis ac prolixa est disputatio, nec à nobis commodè nunc pertractari potest. Non enim nobis propositum est, dogmatum veritatem examinare, & abstrusas providentiæ ac iudicii divini rationes excutere; sed rerum in ecclesia gestarum historiam pro virium nostrarum modulo contexere. Quo igitur modo Manichæorum superstitioni paulo ante Constantini tempora exorta sit, abunde dictum est à nobis. Nunc vero ad propositæ nobis historię seriem revertamur.

Κεφ. κγ'.

CAPUT XXIII.

Ἐπιστολὴ ὁ εὐσεβίου καὶ θεογνίου ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας ἀνακαταστάσεως, σπουδῆν ἀποστολῆν ὁ ἀποστόλος πᾶσι ἐν νικαίᾳ πῖσιν, διὰ τὸ ἐκκαταστάσαι ἀθανάσιον.

Quomodo Eusebius Nicomediensis & Theognis Nicænus, resumpta fiducia Nicænam fidem subvertere conati sunt, structis Athanasio insidiis.

O ἰστέον καὶ θεογνίου τῆς ἐκκλησίας ἐπανελθόντες, τὰς μὲν ἐκκλησίας κατέλαβον, ἐξωθήσαντες, ὡς ἔφω, οὖν χειροτονηθέντας εἰς τὸν τόπον αὐτῶν. παρρησίαν τὴν ἐπὶ τὴν τυχερὰν ἐκτίθησαν ἀπὸ τῆς βασιλείας, ὅς πάντῃ διὰ τιμῆς ἤδη αὐτῶν, ὡς ἀπὸ κακοδοξίας εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν ἐπιστρέψαντας. ὁ δὲ τῆ δοθείση παρρησία κατὰ χροσάμην, μάλιστα τῆς ἀποκαταστάσεως ταραχὴν τῆ οἰκουμενῆ ἐκίνησαν, διχόθεν ὁμώμην, ἔτε τὴ ἀποκαταστάσεως αὐτῶν δριανθῆς δόξης, καὶ ἐπὶ τῆς πρὸς ἀθανάσιον ἀπεχθείας. ἐπειδὴ αὐτοῖς ἐκείνῳ ἐν τῇ συνόδῳ γυμνάσεως ἀπὸ τῶν ζητημένων δογμάτων ἀντέπεσεν πρῶτον μὲν τὴν ἀθανάσιον χειροτονίαν διέβαλλον, καὶ ὡς ἀναξίον πρὸς τὴν ἐπισκοπὴν, καὶ μὴ ὡς ὑπὸ ἀξιοπίστων γεννημένους. ἐπεὶ ὁ ἐκείνῳ κρείττων τῆς διαβολῆς ἐδείκνυτο ἐγκρατῆς γὰρ τῆς ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας γρόμην, διαπύρως ὑπὲρ τὸ ἐν νικαίᾳ πῖσιν ἠγωνίζετο. τότε δὴ οἱ ἀπὸ τῆς ἀποστολῆς ἐκείνης ἐκείνην ἐκκαταστάσαι ἀθανάσιον μὲν ἐκκαταστάσαι, ἀρειον ὁ κατὰ γὰρ εἰς τὴν ἀλεξανδρείαν. ἔτω γὰρ μόνως δυνήσεαι τὴν τῆ ὁμοσῆ πῖσιν ἐκκαταστάσαι, παρεσάγην ὁ τὴν δριανθῆσαν ἐγράψεν ἐν εὐσεβίῳ ἀθανάσιῳ, δεχέσθαι ἀρειον καὶ οὖν ἀμφ' αὐτόν, καὶ γράψαν μὲν παρεκάλει, ἐξώθει ὁ διηγεῖται, ἐπεὶ δὲ ἀθανάσιον ἐδὲν τῶν ἐπειθερ,

Eusebius & Theognis ab exilio reversi, ecclesias quidem suas receperunt, expulsis, uti diximus, his, qui in ipsorum locum fuerant ordinati. Ceterum maximam adepti sunt auctoritatem apud Imperatorem, qui illos tantquam à falsa ad recta conversos doctrinam, summo in honore habebat. Illi vero concessa ipsis libertate abusi, multo graviorem quàm qui antea fuerat, tumultum in orbe terrarum excitaverunt: duabus præcipuè causis eos impellentibus, tum Arii opinione quæ jam pridem implicati tenebantur; tum capitali odio quo contra Athanasium flagrabant, eo quòd ille in Synodo cum de fidei dogmatibus ageretur, fortiter ipsis restiterat. Primum igitur ordinationem Athanasii criminari cœperunt, quasi & indignus ipse esset episcopatu, & ab hominibus parum idoneis electus. Sed postquam ille omni calumnia superior apparuit: compos siquidem Alexandriae ecclesiæ, pro Nicæna fide acriter decertabat: tunc Eusebius Athanasio quidem insidias struere, Arium autem Alexandriam reducere, omni studio contendit. Neque enim aliter consubstantialis fidem deturbare, & Arianam heresin ejus loco inducere se posse existimabat. Scripsit igitur Eusebius Athanasio, ut Arium locosque ejus in ecclesiam reciperet. Et per literas quidem obsecrabat: palam vero & in publico minabatur. Verum cum Athanasius nulla ratione flecti

H

posset, conatus est Imperatori persuadere, ut Arium in conspectum suum venire pateretur: simulque ut Alexandriam redeundi liberam ei facultatem daret. Atque hæc quidem quomodo perficere valuerit, suo loco commemorabo. Cæterum antequam hæc gererentur, alius de novo tumultus in ecclesiis exortus est. Pacem enim ecclesiæ, domestici ejus iterum perturbavit. Eusebius quidem Pamphili, scribit Ægyptios statim post Synodum mutuas inter se rixas ac seditiones agitasse. Causam tamen facti non adjungit. Unde & bilinguis à plerisque existimatus est, eo quod causas dissidiorum exponere detrectavit, cum apud se constituisset, iis quæ in Synodo decreta erant minimè consentire. Verum sicut nos ex variis epistolis deprehendimus, quas episcopi post absolutam Synodum ad sese mutuo scripserunt; vox consubstantialis quorundam animos conturbabat. Quam illi diù multumque versantes & scrupulosius examinantes, intestinum inter se bellum excitaverunt. Equæ res nocturnæ pugnæ haudquaquam dissimilis erat. Neque enim utrique factis intelligere videbantur, cur sese invicem calumniis appetere instituisent. Etenim, qui consubstantialis vocem averfabantur, Sabellii ac Montani dogma ab iis, qui vocem illam probabant, induci arbitrabantur. Atque idcirco impios illos vocabant, utpote qui filii Dei existentiam tollerent. Contrà vero illi, qui consubstantialis vocem tuebantur, cum multorum Deorum cultum adversarios introducere censerent, eos tanquam superstitionem gentilium invehentes averfabantur. Et Eustathius quidem Antiochenus Episcopus, Eusebium perstringit, tanquam eum, qui Nicænam fidem adulteraret. Eusebius vero, se quidem à Nicæna fide nullatenus ait discedere: Eustathium vero criminatur, tanquã dogma Sabellii adstruentem. His de causis singuli Episcopi, velut contra adversarios scriptis voluminibus decertarunt. Et cum utriusque dicerent filium Dei propriam personam atque existentiam habere, Deumque in tribus personis unum esse confiterentur, tamen nescio, quo pacto nullatenus inter se consentire potuerunt, nec ulla ratione quiescere sustinuerunt.

A κατασκυδάζει πειθῆναι τὸν βασιλέα, δέξασθαι μὲν εἰς σωσῶπον τὸν ἀρειον, καὶ κἀσοδὸν αὐτῷ εἰς τὴν ἀλεξάνδρειαν πῶραχῆν καὶ ταῦτα μὲν ὅπως ἐξήγησε κατεργασάσθαι, καὶ χάραν ἐρωτῶν τετῶν ἑτέρα ταῖς ἐκκλησίαις ἐπιγίνεῖ ταραχὴν καὶ γὰρ πάλιν τὴν εἰρήνην οἰοικέοι τῆς ἐκκλησίας ἐτάραχον· εὐσέβειον μὲν ἐν ὁπαμφίλῃ φησὶν, εὐθύς μὲν τὴν σύνοδον πρὸς ἑαυτὴν εἰσαίσειν τὴν ἀγγυλιον, τὴν αἰτίαν μὴ πῶραχῆς εἶναι ἐξ ὧν καὶ διγλώσως δόξαν ἐκλήσατο, ὅτι τὰς αἰτίας λέγειν ἐκκλίνων, μὴ συνδοδοκεῖν τοῖς ἐν νικαίᾳ συνέθετο· ὡς ἡμεῖς ἐν διαφόρων ἐπιστολῶν εὐρήκαμεν, ἃς μὲν τὴν σύνοδον ἐπίσκοποι πρὸς ἀλλήλους ἐγραψον, ἢ τῶ ὁμοσίου λέξις τινὰς διείραθη. περὶ τῶν κατατελειόμενοι καὶ ἀκρεολογέμενοι, τὸν καὶ ἀλλήλων πόλεμον ἤγειραν· νυκτομαχίας τὲ ἐδὲν ἀπέχετα γνώμενα· ἐδὲ γὰρ ἀλλήλους ἐφαίνοντο νοῦντες, ἀφ' ὧν ἀλλήλους βλασφημῶν ὑπελάμβανον· ὅ μὲν γὰρ τῶ ὁμοσίου τὴν λέξιν ἐκκλίνοντες, τὴν σαβελλίαν καὶ μοντανῆ δόξαν εἰσηγάσθαι αὐτὴν ἐδὲ πῶραχόμενος ἐνόμιζον· καὶ διατέτο βλασφημίας ἐκάλαν, ὡς ἀναιρέντας τὴν ὑπαρξιν τῶ καὶ τῶ θεῶ· ὅ δὲ πάλιν τῶ ὁμοσίου πῶραχόμενοι, πολυθεΐαν εἰσαγῶν ἐδὲ ἑτέρας νομίζοντες, ὡς ἑλληνισμὸν εἰσαγῶντας ἐξεπέποντο· καὶ εὐσέβειον μὲν ὁ ἀντιοχείας ἐπίσκοπος, διασύρεν τὸν παμφίλῃ εὐσέβειον, ὡς τὴν ἐν νικαίᾳ πίσιν παραχαραχῶντα· εὐσέβειον δὲ τὴν μὲν ἐν νικαίᾳ πίσιν ἐφῆσι πῶραχῶντα· διαβάλλει δὲ εὐσέβειον, ὡς τὴν σαβελλίαν δόξαν εἰσαγῶντα· διαταῦτα ἕκαστοι, ὡς καὶ ἀντιπάλων ἐδὲ λόγους συνέγραψον· ἀμφοτέροτε λέγοντες ἐνυπόστατον τε καὶ ἐνυπαρχῶντα τὸν ὄν εἶναι· ἕ θεῶ, ἕνα τῶ θεὸν ἐν τρισὶν ὑποστάσεων εἶναι ὁμολογῶντες, ἀλλήλους ὁκῶ οἶδ' ὅπως συμφωνῶσαι ἐκλήχον· καὶ διαταῦτα ἡσύχάζειν ἐδὲνι τρέπων ἡνείχοντε.